

ГОД. XXII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 4.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издави за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НЕШТО ЗА ОБЈАШЊЕЊЕ ХАМЛЕТОВА КАРАКТЕРА.

(Свршетак.)

Дакле, цела његова радња је без циља и без плана. Он сâм, његово биће, више је пасивно. Он ради само онда, кад га на то прилике приморају, кад је принуђен нешто да учини. Својеволно сам од себе, са неким планом он не уме да ради. Његово делање је више на махове, импулзивно, дакле болесно. Он не може да хоће, не може одлучно и одређено да хоће. Његово хтеће је магловито, неопредељено.

У самој ствари код њега нема оног, што се у строгом смислу узима као неодлучност. Суштина неодлучности је у томе, да човек није у стању супротност различитих мотива у дело да приведе. Њему изгледа час један час други мотив да је у превази. Избор самог мотива њему је нарочито тежак. А то само по себи не припада још болесној природи.

Јер сваки човек, ако му мотиви изгледају подједнаки, колебаће се, а у извесним приликама и при тежим питањима колебаће се дуго.

Драмски писци остављају често своје јунаке да се колебају у својим одлукама, а и Шекспир то исто ради. То је шта више често пута преко потребно, то захтева сама вештина. Кад би драмски јунак одмах у почетку комада појмио свој задатак и одмах га и извршио — онда не би било ни драме. За то су потребни, као што је одмах и у почетку наглашено, фактори, који ће све то умеравати. Они опет често зависе од људи и прилика, које на јунака утичу и у његовој га радњи ограничавају. И за то песник може као моменат умиривања код свога јунака употребити и коле-

бање и неодлучност и оставља га, да у обзиру између два или више мотива издржи читаву борбу са собом. Но у том случају песник нам даје и верну слику те унутрашње борбе.

Код Хамлета је то друкчије. Ту није реч о супротности мотива, а онда се не може говорити ни о неодлучности. Ту имате свега један мотив: убиство или дужност да се оно освети. Воља, међу тим, није толико јака, да из тога мотива дело изведе. Да је ту било супротности међу мотивима, песник би је, без сумње, знао извести. Он би, на пример, могао узети да Хамлет верује, како му дело освете није могуће за то извршити, што за основу њену има само сведоштво духа.

Но од свега тога ни труна. Хамлет је још из почетка потпуно уверен, да се он за убиство мора осветити и у том уверењу он живи непрестано.

Па шта му онда оскудџва? Оскудева му воља. Он не може да хоће. То он, у осталом, и осећа живо, шта више он за то себи и пребацује.

Доцније налази он, паравно, — а то је психолошки веома важно — привидне мотиве за ту своју неделатност. Као такав може послужити и она јака сумња, да ли је појава духа била баш права или каква проста паклена опсена. Ну они се појављују само с времена на време.

Писац у свему томе види опет главно обележје неурастешије — слабу вољу, коју болесник с болом у души осећа. А то још више појачава ону његову нерасположеност. На то је Шекспир у Хамлету обратио на-

рочиту пажњу. Он га непрестано пушта, да на себе најцрње прекоре управља за ту слабост, као што је он назива, а овамо вам најдрастичније описује, како он, услед тих пребацивања, постаје све жалоснији. У том погледу карактеристичан је монолог на крају другог акта и монолог у IV, 4.

И једном и другом великом монологу, по свој прилици је главни циљ, да нам опише расположење духа Хамлетовог, како оно услед сопственог осећања слабости воље постаје, као и ону тугу, оно очајање, да он не може оно, што хоће да учини. Он се срда и омаловажава себе самога и придева себи најпогрднија имена. Он је горопадан и ужива у томе своме јаду.

Да би се супротност међу њим и другим људима још јаче обележила, износи писац, како песник у оба та монолога оставља Хамлета, да се огледа у противностима; с једне стране у глумцу, а с друге стране у норвешком принцу, који се за једну „орахову љуску“ излаже опасности, па и самој смрти.

У осталом, Хамлет и сам о себи вели, да се осећа болестан, II, 2: „Од скора, — не знам ни сам за што — оставила ме је веселост, а моја обична вежбања напустио сам. Осећам се тако рђаво, да ми земља, та величанствена грађевина, личи на какво обично брдашце. Видим и овај красни балдахин, свежи ваздух и ово живо поднебље као величанствени покривач златом обасјан — изгледају ми као заразна, окужена испарења. Како је вештачко дело човек!..... Па ипак, шта је сва та гомила прашине? Мене више не занима ни човек ни жена!“

Ово је место паралела са првим монологом у I. 2. И у једном и у другом црта нам песник кратким али снажним потезима очајне погледе на свет, које диктира болесно расположење, обрвато тугом и дубоком жалошћу.

Наведено место је за писца од особите важности с тога, што се ту признаје изрично, да Хамлет осећа да је болестан. Он то сам каже, он то осећа; њему је све на свету за то рђаво, што више није весео и што је његово расположење духа дошло већ у питање.

Израз о „поремећеној кугли“, који се односи на његову главу, говори такође за то, да се он осећа болестан.

Он је још изодавна добро осећао да „кугла“ није потпуно здрава и доста јака, а после потреса, који су у души његовој оставиле речи духа, он своју главу назива „разореном куглом“.

Но писац иде даље.

Хамлет је, као и сви нервозни што су, лако раздражљив. Све на њега дејствује силно, али се то дејство губи исто тако врло брзо. Оно не траје дуго. Он себи доста пута горко пребације за своју неактивност и зариче се, да ће озбиљно прићи делу. Но та раздраженост брзо га оставља и он постаје опет немаран и пасиван. Нарочито услед каквог спољашњег узрока, услед упоређења, које му јасно пред очи износи његову слабу вољу, пада он у ватру и одлучује се да одмах отпочне радити. Но та се ватра брзо гаси и он опет не ради ништа, враћа се у стару пасивност и дозвољава чак и да га уклоне из Данске и не протестује против тога.

Хамлет је фантастичне природе и склон истраживању махом свега онога, што је суморно и сетно (II, 2).

Многи су тврдили, да он пати од сувишних рефлексија, и у томе има доста основа. Он тражи начина како би своју слабост, своју немоћ и од себе самог прикрио. Тако се развија код њега све погрешнија критика, која иде тако далеко, да он у све, па и у саму часност духа очевог, почиње да сумња.

Критика прелази у неправду, ако се примењује онде, где јој није места. Кад има да се одговори каквој дужности, онда се зна само један морални, категорички императив: да одговориш! Ту је свако премишљање, оклевање и устручавање излишно.

Са психолошке стране главно је, да се уочи да по мишљењу писца те његове рефлексије, та његова критика нису ништа примарно него секундарно. Хамлета не спречава рефлексија да ради, но слабост воље, а то ће рећи тако организована, болесна, измењена нервна сустанција. Рефлексија

се јавља тек онда кад душа, болно осећајући ту оскудицу воље и нерад и несвесно следујући законима каузалитета, рефлексију као привидан основ изазива.

Како је према томе фино цртање песниково, кад он страшљивост, која би се његовом јунаку врло лако могла пребацити — у клици угушује. Хамлет не сме изгледати страшљивац. На против, он је одважан и храбар (I, 1).

Нервозни могу бити и одважни и храбри. Ту нема никакве противности. То нам сведочи и свакодневно посматрање таквих људи.

У Хамлетовом карактеру и понашању има још читав низ загонетних појава, које се најбоље могу објаснити тиме, што Хамлет није потпуно здрав но нервно оболео човек.

У те појаве спада и лудило Хамлетово, питање, око којег су се многи дуго препирали. Да је његово лудило привидно, о томе не може бити сумње, то нам и песник јасно каже. Друго је питање сада: како долази Хамлет на ту мисао, да се претвара да је луд? То се до сада није могло како треба објаснити. То његово привидно лудило не да се ни у колико оправдати некаквом практичношћу, на против, оно га одводи од циља и смета му, да до њега дође. Могло се узети, да је песник ову црту позајмио из старе скаске о Хамлету, али је Шекспир толико велики песник, да он тако важну црту не би органски, у ужем смислу те речи, прерадио и њоме се користио.

Поред тога Хамлет се не прави са свим луд, но више будаласт, слабоуман, да би краља преварио, па је у томе и успео. Нешто мало светлости бациће на то питање ово, што ћемо рећи.

Код хистеричних, хипохондричних и неурастеничних, у опште код нервно ослабелих, налази се доста пута нека болесна чежња, да се пробуди у других интересовање за њих, те да се тако подигне цена њима самима. У тој намери они преувеличавају своје патње и у опште падају у разповрсне бизарерије и ексцентричности. У ту групу спада и подражавање симптома при јаким душевним поремећајима.

Писцу се чини, да Хамлетово лудило ништа друго није, но таква једна ексцентричност код неурастеничара. Такво мишљење подржавају психолошки још два разлога, и то независно од неурастеније. Прво, привидно лудило је потпуно без циља, шта више противно циљу. Друго, расположење духа, у коме се Хамлет одлучује, да се направи лудим, потпуно је болесно.

Чудновато понашање Хамлетово према његовим пријатељима, по што је дух отишао и кад он тражи да му се пријатељи закуну, није нико могао објаснити и преко тога се обично ћутке прелазило. Друге је опет то побудило на испитивање.

Такво понашање изгледа писцу потпуно болесно, а јавља се за то, што је Хамлет услед онога, што сазнаје толико потресен, да то на њега утиче у са свим природном правцу. Такве промене у расположењу код нервозних, нису ни мало необичне. Из претеране жалости Хамлет пада у раздражљиво болесну веселост и обасипа очев дух, који се по ново јавља, најпогрднијим именима. Кад се та сцена пажљиво прочита, види се, да се Хамлетово расположење више пута мења.

Најзад, и понашање Хамлетово према Офелији неразумљиво је, ако се не узме, да је он болестан. Јер онако не ради здрав човек. Он воли Офелију, она воли њега. И он је опет за то напушта изненадно, без икаквог повода. Ни речи о таквом свом грубом понашању према Офелији. Ни у монолозима, ни у разговору са Хорацијем, не каже он ништа, за што несрећну девојку на један пут опет не воли. То мора бити тако. Иначе би нам песник ма где наговестио, да се он само претвара, да је не воли, да му мора бити тешко, да је напусти и да он то чини само за то, да што пре изврши освету, за коју он после тога једино и живи.

Ну и у том случају он није морао са свим напуштати Офелију, но бар по каткад о њој водити рачуна.

Он, међу тим, ради са свим друкчије. Он је напушта безобзирно, готово грубо за то, што је више не воли. Услед помукеног расположења духа, пропала је у њему

и љубав према Офелији. Она га више ни мало не интересује, јер нам песник ни једном речју не напомиње, да је њега стало какве борбе то напуштање.

Чиме онда то да се објасни? Љубав је у њему пропала за то, што је болестан.

Нервозни људи мењају брзо своје симпатије и антипатије, а равнодушност у сексуелном погледу нарочито је карактеристична за неурастеничаре.

Хамлет се понаша према Офелији као егојист и то прави егојист. Њему не пада ни то на памет, да он тим изненадним остављањем чини Офелији неправду. Он је, као и већина нервозних, занет искључиво својим сопственим осећањима и при томе и не зна, колико се према Офелији заборава. У томе лежи уједно и извињење за такво његово понашање. Као нервозан он не може бити толико одговоран, колико то може бити здрав човек.

Његов егојизам није активан. Он је неправедан једино за то, што напушта Офелију, а то напуштање објашњава се његовим расположењем.

Ми смо нашли, дакле, код Хамлета читав низ појава, карактеристичних за неурастенију. Он је рђавог расположења, обрван је тугом, свет и људи излазе му пред очи у најцрњим бојама, а све то достиже свој врхунац у оној безнадежности, оној чежњи за смрћу и помисли на самоубиство. За тим смо нашли код њега на лаку раздражљивост духа и брзу промену расположења. Нашли смо оскудицу чврсте воље, коју он са болом у души осећа. Нашли смо равнодушност према сексуелним функцијама. Уз то смо нашли и склоност његове телесне конституције ка прекомерном гојењу, нашли смо кратко дисање, а таква, нездрава конституција иде, као што из искуства знамо, упоредо са неурастенијом.

Ето, то вам је слика нервозног човека.

Но за што је онда песник, баш у таквом свом јунаку, који је најмање јунак у обичном смислу те речи, изнео своје сопствене погледе на вештину, на природу и на живот? За што је баш њега об-

дарио дубоком мисленошћу и мудрошћу, којој се потомство диви и чуди?

Каква случајност у самоме времену не може бити томе узрок, јер је Хамлет више пута прерађиван. Или је песник намерно изабрао суморног данског принца, да величанствене мисли душе своје њему преда? Али како онда то да се објасни?

Писац је мишљења, да је у естетичком погледу неактивни јунак најпогоднији за тај посао.

И још нешто више.

Што је песник изабрао баш Хамлета, који је према нашим модерним појмовима неурастеничар, за носиоца својих дубоких погледа на живот, показује само како је узвишени и велики геније песников добро познавао и најфиније односе међу привидним противностима и супротностима. Узвишеност, генијалност и одличност духа често пута су, на жалост, удружени са осетљивим, и сувише нежном или слабом нервном системом.

Још је Аристотео рекао, да је за велике духове везана и извесна меланхоличност. То је непобитна истина. Богатија и финије организована природа јаче осећа притисак борбе за одржање и онога, што је на земљи. Њу занима опште незадовољство свега земаљскога и придаје му карактер оног бола, који је задовољном и као дрен здравом грађанину ове планете по све непознат.

Абнормност нервног система и нервно оболеле Шекспир је често цртао. И песник је у томе правцу изврстан мајстор. Он се одликује тачним познавањем свега тога. Оно нас плени. Душевно оболели, као што би то рекао какав модерни психијатор: и хистерично полудела Офелија и старачки излапео краљ Лир и умно поремећена Леди Магбет насликани су тако изврсно, да се свакоме силом намеће питање, откуда песнику толико познавање поменутих прилика? То је у толико чудније, у колико се тачније научно посматрање тих појава почиње свршетком прошлога столећа!

Онај исти геније, који га је научио, да срце човечије позна и до последњег

кута његовог, био му је и у томе вођ и учитељ.

И тако нам изгледа вероватно, да је Шекспир у Хамлету описао тип читаве групе људи, којој је он инстинктивно приписивао огроман и важан утецај на људско друштво.

Ако је Хамлет неурастеничар онда је лако појмити и оно живо интересовање нашега „нервног доба“ за њ. Један велики број баш високо образованих људи нашли су у Хамлету естетички све оно развијено, што им је као неразумљива или полуразумљива загонетка у души и у дубини срца њиховог лежала. Они у Хамлету гледају један део свога сопственога ја — и имају право.

Можда, у опште, јача култура зависи донекле од неурастеније.

Ми смо уверени, да баш свима већим и знаменитијим делима, свима новим покушајима, независно од свега осталог, предстоје нарочите тешкоће и озбиљна борба. Те тешкоће потичу непосредно из величине предмета. Судбина свију великих и знаменитих дела та је, да им предстоји опасност, да се не изгубе у сувише великом и да не прихвате само појединости, сходно раније утврђеном плану. Без тога плана и без тога предосећања према ономе, за чим се тежи, тешко да ће се ко год упустити у тумачења каквог генијалног дела. И ако буде тражио само у једном правцу, он ће наћи оно, што жели да нађе, јер је ту свега и свачега у изобиљу.

У колико је писац те опасности избегао, оставља самим читаоцима да цене.

Свако вештачко дело може се у целини својој само естетички потпуно разумети. Као вештачко дело оно се мора осетити за то баш, што је вештачко.

Свако философско тумачење његово биће непотпуно и недовољно. Велика вештачка дела остају на пољу науке вечно проблеми.

Да завршимо речима великога Тургенјева из његове величанствене расправе „О Хамлету и Дон Кихоту“: „Многи моји погледи изгледаће вам са своје необичности на страни. Али у томе баш и лежи она особита надмоћност великих песничких производа којима је геније њихових твораца вечну, животну снагу удахнуо, што су тумачења, која се на њих и на живот у опште односе, по све разностручна, на опет могу бити са свим тачна и правилна“.

Ја сам вам исписао готово целу Римелинову књигу или бар све важније из ње. Ово је било потребно тим пре, што се за што тачније схватање и појимање Хамлетове природе тражи и потпуна исцрпност и обилат научни материјал.

Оскудица свега тога често пута потсеца крила и најнемирнијим духовима, који често пута хоће тако лакоумно и неспремно да се вину у регионе за њих тамне и непознате.

Др. Ђ. Ј. П.

И С Т И Ж И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоришна дружина у Земуну). О бављењу наше позоришне дружине у Земуну донео је „Браник“ у свом 43. броју овај извештај: „По овдашњем неком старом закону још из Бахових времена, месна политична власт не допушта, да се велике недеље, и римокатоличке и православне, дају позоришне представе. С тога је, да се не би дангубило и тиме ве-

лика штета позоришту нанела, управа нашег позоришта са управом београдског народног позоришта удесила, да се за време римокатоличке велике недеље дају у Београду заједничке представе. Досад су три такве представе приређене: „Лажни Димитрије“, „Риђокоса“ и „Сеоска лола“. Све те три представе, као што смо дознали, испале су у сваком погледу сјајно. Четврта заједничка представа у Београ-

ду биће у четвртак 17. априла и том приликом приказаће чланови нашег позоришта „Лепу Галатеју“, а чланови београдског позоришта „Јованчине сватове“. Обе те комичне опере познате су са својих лепих мелодија. Интересантно ће бити чути гђцу Султану Цијуккову, која ће „Лепу Галатеју“ отпевати, а пре тога даваће и наше позориште, уз пријатељско суделовање исте госпођице, овде код нас трећи дан Ускреса ту „Лепу Галатеју“, те ћемо тако и ми Земунци имати лепог музичког, уметничког уживања.

Његова Светост патријарх српски, на молбу управе нашег позоришта, дозволио је, да може наше позориште и први дан Ускреса дати представу, те ће тако сва три дана Ускреса бити представе у позоришту.

(Заједничке представе нашег и београдског народног позоришта у Београду). О раду наше позоришне дружине у Београду доносе „Браник“ у свом 40. 44. и 45. броју овај извештај: „Наше и ваше народно позориште слави овде своје славље, које се у том манифестира, што су оба та наша позоришта, по пријатељском договору обеју управа, наумила, да дају заједничке представе.

Прва од тих представа била је 1. априла и том приликом приказан је: „Лажни цар Димитрије“. Представа та испала је у сваком погледу сјајно. На тој представи били су присутни Његово Величанство Краљ и њено Величанство Краљица Мати. Природно је, да су и све лозе пуне биле нашом одабраном интелигенцијом. Због новосадских глумаца, које на жалост, веома ретко гледамо на нашој позорници, и публика се врло лепо одазвала, а тим је доказала, да и она може бити по некад захвална, кад јој се да прилика, да гледа игру Срба-уметника, а не игру којекаквих дошља и туђинаца.

Лажног цара Димитрија приказао је г. Ружић. Тог младића од двадесет година играо је он с таквом гипкошћу и окретношћу, с таквим жаром и заносом, као да је заиста младић, а не глумац ветеран. Не знате чему више да се дивите: да ли оним живахним, младићким покретима, или ономе звонкоме умљатом гласу, или добро промишљеној и изведеној игри му. Све то говори у прилог онога већ одавна стеченог мишљења, да је Ружић био и остаје је-

дан од наших уметника, с којим се можемо дичити и поносити. — Исту хвалу заслужује и г. Вујићка, у којој смо упознали изврсну приказивачицу Марфе, удовице цара Ивана. — Бориса Годунова приказао је са свим верно г. Лукић. Он је као створен за улоге те врсте, и у томе му много помаже и соноран, дубок глас његов. — Гђа Бакаловићка приказала је Акенију. Игра јој је била без замерке. Појава је лепа, а слободу кретања и већу уметност на позорници прибавиће временом, само ако с вољом и маром и даље истраје у мучном глумачком раду. — Г. Васиљевић има и воље и дара за глумца. У прилог томе иде и његова појава, прилагодна за позорницу, а и пријатан орган. — Г. Тодосић одиграо је достојанствено патријарха Јова. — Малу улогу Мничка одиграо је г. Николић. Служи му на похвалу, да је и том малом улогом постигао леп успех. Добар глумац и с неколико речи може да покаже, да ли што вреди. — Гђца Ђуришићева позната је нашој публици са београдске позорнице. Игра донадљиво. Ми јој и на малој улози рибарчета можемо само честитати. — Задовољни смо у опште и са игром свију наших београдских глумаца, али о њима и њиховој игри ми засад не ћемо посебице говорити, јер су нам гости пречи.

Ми смо одиста веома захвални управама наших позоришта, које су нам дале прилику, да уживамо у лепој, заједничкој игри наших глумаца, који су показали, да су сви из реда глумци, с којима се поносити можемо, а тиме су уједно обе управе показале и то, да су потпуно појмили свој задатак, који имају да врше у развијању наше глумачке уметности и у поправљању и унапређењу наших позоришних прилика. Тај труд њихов признаће се и с ове и с оне стране Саве и Дунава, као што су то признали и Њихова Величанства изјавом свога задовољства са том заједничком представом.“

„Друга заједничка представа чланова нашег и новосадског народног позоришта била је 3. априла. Том приликом давао се нашем свету јако омиљени комад: „Рићко сеа“, који је пун здраве шале и лепих песама. Игра наших глумаца у овом комаду већ је позната публици. С тога не ћемо о томе ни да пишемо у овај мах. Што се тиче игре новосадских глумаца, мило нам је, што можемо конста-

товати, да су сви редом били изврени. Г. Марковић и по лепој својој појави и по игри и по лепом певању био је ама баш онај прави правцати момак, који је у стању за љубав своје „Кате“ све да жртвује. Та улога као да је створена за њега. — Г. Лукић приказао је старог швалера тако природно, да већ природније није могло ни бити. Он је игром својом освојио на јуриш све гледаоце. — Г. Вујићка била је и говором и покретом поносита жена, ал' и добра мати, која за срећу јединчета свога прашта оцу детета свога све увреде, које јој је нанео. — Г. Лукићка умела је и у малој својој улози да се истакне и изазвала је у публике изјаве допадања. — Г. Добриновић показао је да је прави уметник. Његовом Јану нити би се дало што додати нити одузети. Куд ће му веће хвале! Он је наводио на плач и на смех публику. Особито допадање изазвао је, кад је, бурно изазван, отпевао у месту познате песме: „Шум, шум, шум!“ ову импровизовану строфу: „Знам, разумем: доста, доста! Србин радо прима госта, а гост, срећан, гласно вели: Хвала, драги пријатељи! Хвала, хвала, хвала вам!“ — У опште цела, скупна игра и наших и новосадских глумаца учинила је веома леп и пријатан утисак и многобројна публика пратила је са великим задовољством цео приказ. Поједини глумци били су често бурно изазвани. И запета заслужили су сваку похвалу. Желили бисмо, и то слободно можемо рећи и у име наше публике, да видимо још који пут оваку заједничку представу. То је прилика, да се покаже, да је Србин Србину брат!“

„Као трећа заједничка представа наших и ваших новосадских глумаца даван је: „Сеоска лола“, комад, који наша публика увек радо гледа. На првом месту морамо споменути г. Добриновића, као Крадића. Да је писац још у животу, па да је видео како Добриновић приказује Крадића: потпуно смо уверени, да би рекао, да је он Крадића себи тако замишљао. Без претеривања могло би се рећи, да је Крадић Добриновићево ремек-дело. — Г. Марковић као да је створен за сеоског лолу. Кад га гледаш, можеш да разумеш, за што лудује за њим сва женкадија у селу. Оно његово певање у крчми и пред крчмом злата вреди. — Г. Васиљевић је лепо, природно, живахно и окретно приказао Милана. — Г. Ј. Весичева оди-

грала је несташну Ленку са свим природно. — Г. Стефановић био је и по живим покретима, и по говору и по жураивости прави правцати циганин. Служи му на част, што нигде није претерао. — Г. Станковић, као певач Букало, био је на свом месту. — У похвалу новосадских глумаца морамо напоменути, да они сви, без разлике, знају своје улоге као „Оче наш!“ За то се и крећу лако на позорници и играју природно: нису везани за шаптача.

Као што дознајемо, четврта заједничка представа биће у четвртак, 17. априла. Том приликом приказаће чланови новосадског народног позоришта комичну митолошку оперу: „Лепу Галатеју“, а насловну улогу певаће гђца Султана Цијуква, оперека певачица, која је сад ангажована у Мајнцу. Чланови нашег позоришта приказаће шаљиву оперу: „Јованчини сватови“. Запета избор не би могао бити лепши. Евала управи и нашег и нашег позоришта, што су својеки прегли, да нам прибаве лепог музичког уживања. Обе те шаљиве опере пуне су лепих мелодија, па ако се још и лепо отпевају, о чему се ни мало не сумњамо, уверени смо, да ће се морати поновити.“

„За четврту заједничку представу наших и ваших глумаца биле су изабране две комичне опере: „Лепа Галатеја“ и „Јованчини сватови“. „Лепу Галатеју“ приказали су ваши, а „Јованчине сватове“ наши глумци. Гђца Султана Цијуква, оперека певачица, као да је створена за „Лепу Галатеју“. Кад је гледаш како је лепа, умиљата, пуна чара и милоте, кад јој сагледаш лепе, живе очи, пуне жара: као да видиш пред собом ону лепу митолошку „Галатеју“, у коју се Пигмалион тако страсно заљубио. Па како је тек умиљата била кад је почела певати. Глас јој је мек и мио, а уме и да влада њиме потпуно. Она је и лепом појавом својом и лепим уметничким певањем својим занела, очарала сву нашу публику: која јој је више пута бурно изјављивала своје допадање. — Г. Добриновић, као Мидас, наводио је непрекидно публику на смеј карактеристичним певањем и играњем својим. — Г. Марковић отпевао је Пигмалиона лепо и коректно својим симпатичним гласом. — Гђца Д. Весичева била је доста жива и окретна, а и певала је као почетница лепо. У опште цео ансамбл био је ванредно добар. „Јованчине сватове“ прика-

зали су наши глумци познатом извршношћу. Краљ и Краљица и цео двор, били су до краја на представи и изјавили су управи своје потпуно задовољство са игром и певањем ваших глумаца. Позориште је било пуно, пунцато најодабранијом публиком. Изгледало је, као да је то нека „свечана представа.“ Тај постигнути леги успех речито говори за то, да се приреди још која заједничка представа. Те заједничке представе јако су омилене нашем свету овде.“

(Заједничка представа нашег и београдског народног позоришта у Земуну.) О тој заједничкој представи доноси „Браник“ у свом 48. броју овај извештај: „Управа нашег народног позоришта прибавила нам је 22. априла о. г. право уметничко уживање тиме, што је по договору са управом кр. српског народног позоришта у Београду, приредила овде код нас у Земуну заједничку представу. Том приликом давао се познати комад: „Мадам Сан-Жен“. Насловну улогу одиграла је г. Вела Нигринова изврсно. Добро ниансованом игром својом изазвала је допадање у публике, која ју је одликовала више пута изазивом. Лефевра је приказао г. Гавриловић, а Наполеона г. Љуба Станојевић. Обојица су показали, да су вешти, мисаони глумци. Мање улоге приказали су чланови нашег позоришта, те је тако цела представа ишла живо, заокружено, да је милина била гледати ту заједничку представу. Публика је бурним одобравањем пратила ту заједничку игру наших глумаца, па је многе од њих одликовала изазивањем.

Наше народно позориште приморано ће бити код нас остати још једно десетак дана, док се време не отошло, па да се могу давати представе у ацени. Поред других неприлика, ето, и рђаво време смета успешном раду нашег позоришта. Ми се поуздано надамо, да ће наши родољубиви Земунци, а и Срби из околице, истрајати у потпомагању нашег позоришта, које је морало, по незгоди, продужити свој боравак у Земуну.“

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска путничка позоришна друштва.) Позоришно друштво Михаила Лазића бави се још у Зајечару и даје представе у Великој Кавани. Тамо је представљана први пут: „Ивкова Слава,“ која ће се на захтев Зајечараца

и поновити. На репертоару су „Карлова тетка“ и „Народни посланик.“

— Крагујевачко позориште „Слога“ отпочело је давати своје представе у својој ацени близу парка. Управни одбор тога позоришта труди се, да поправи материјално стање чланова и уводи и друге нове реформе у позоришту.

— Нишко позориште „Синђелић“ бави се сада у Врањи. Оно, после београдског и новосадског, има највећи број чланова и најбоље снаге. Врањанци су симпатично примили ову позоришну дружину и представе имају увек доста и одличне публике.

— Позоришна дружина Николе Симића бави се још у Пожаревцу, али ће оданде, кроз који дан, отпутовати за Градиште. Градиштанци ће моћи том приликом видети неколико нових комада, које до сада нису видели, а којима располаже ово позориште.

— На Цетињу већ од дужег времена бави се позоришно друштво Буре Протића, које ће остати тамо још месец дана.

— У Хрватској, у Вараждину, налази се позоришно друштво Пере Ђирића, које ће скоро поћи и даље по Војводини.

— Кроз Далмацију путује позоришна дружина Михаила Пешића, и у свима већим местима приређује са успехом своје представе.

— Позоришно друштво Владимира Поповића отпутовало је пре неки дан из Паланке у Аранђеловац, где ће за време бањске сезоне приредити низ представа из свога репертоара.

СИТНИЦЕ.

(Није га добро разумео.) За време пробе неког новог комада приступи редитељ неком глумцу, па кад види, како се сав запурио, очима зашкљубио, рекне му:

— Шта је вама?

— Ништа, господине редитељу!

— Како ништа! Ви сте опет напили.

— Напит? Зар ја! Ни — и — сам!

— Шта нисте, кад јесте! Сад ћу ја отићи господину управитељу и казати му све. Он ће вам већ показати како се пије!

— Па, дед', нека покаже! Не може он мене никад достићи! Ја терам ту вештину већ два десет година!

Издаје управа срп. нар. позоришта